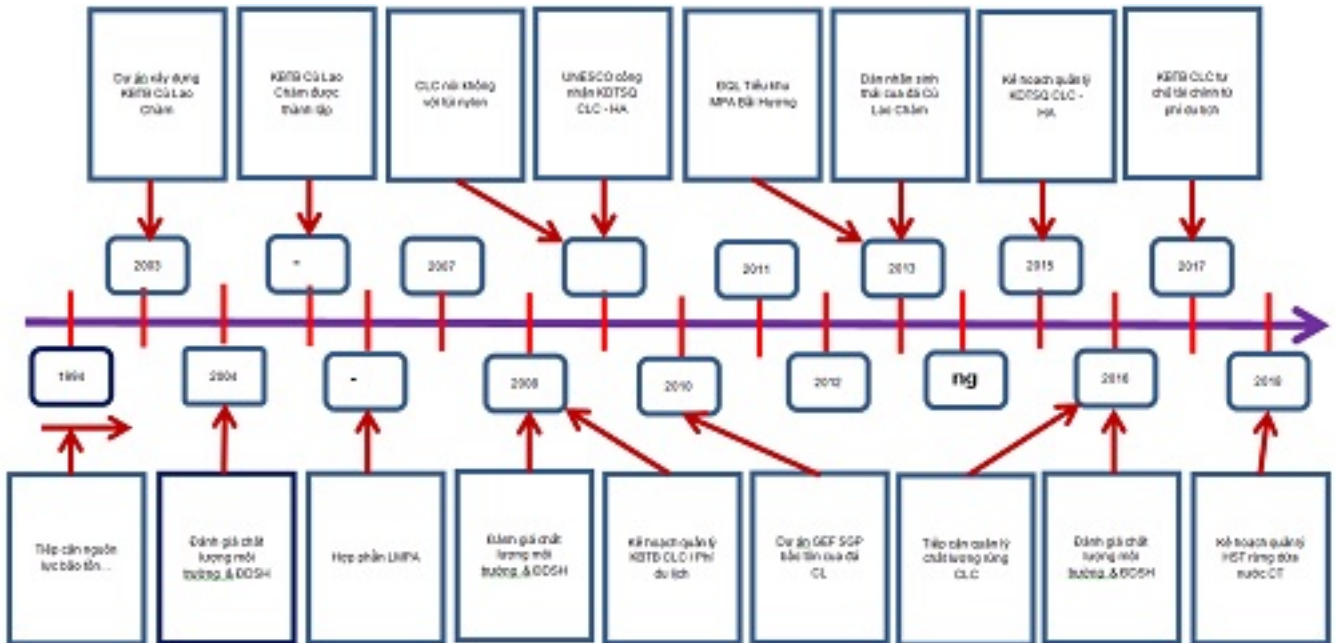

Sự tham gia của cộng đồng vào quá trình bảo tồn và phát huy các giá trị di sản và phát triển bền vững là vô cùng quan trọng, bởi lẽ cộng đồng là chủ nhân chính thức của di sản; sự tham gia của cộng đồng vào quá trình này đồng thời hiện theo nhu cầu khác nhau, tuy nhiên người dân địa phương đồng thời hiện vai trò là một chủ thể thực sự. Vì vậy, sự tham gia không chỉ là bắt buộc, hiện tại mà phải tiếp tục hành động và sinh lời chính trên những giá trị di sản mình đang bảo vệ, bảo tồn. Nghiên cứu gần đây về sự tham gia của cộng đồng trong Khu Bảo tồn biển Cù Lao Chàm cho thấy người dân địa phương tham gia tích cực và thực sự vào bảo tồn và phát huy giá trị di sản và một khi quyên tham gia xây dựng, bảo vệ và phát triển thì sinh kế của người dân địa phương cải thiện và kinh tế xã hội của địa phương phát triển. Năng lực và nhận thức về bảo tồn và phát triển của cộng đồng phải không ngừng nâng cao nhằm đáp ứng nhu cầu cải thiện sinh kế và phát triển kinh tế xã hội địa phương.

Tổng quan

Nghiên cứu chiến lược quốc tế sự tham gia của cộng đồng vào bảo tồn di sản và phát triển bền vững tại địa phương, cũng như những khó khăn, trở ngại trong công tác quản lý đồng nghiệp Khu Bảo tồn biển Cù Lao Chàm và Khu Dự trữ Sinh quyển Cù Lao Chàm – Hội An được tiếp cận theo các mức độ gian bao gồm (1) khảo luận phân vùng bảo tồn biển Cù Lao Chàm 2004-2005; (2) xây dựng kế hoạch quản lý Khu Bảo tồn biển Cù Lao Chàm 2008; (3) xây dựng kế hoạch quản lý Khu Dự trữ Sinh quyển Thủ giới Cù Lao Chàm – Hội An 2015; (4) xây dựng kế hoạch quản lý hệ sinh thái rừng đặc dụng Thanh 2017; (5) xây dựng các mô hình cộng đồng tham gia bảo vệ môi trường và cải thiện sinh kế: mô hình xã hội hóa công tác quản lý rác thải sinh hoạt gia đình thành phố Hội An 2010-2013; (6) mô hình cộng đồng bảo tồn và khai thác hợp lý cua đá (*Gecarcoidea lalandii*) Cù Lao Chàm 2010-2015; (7) liên kết các tour du lịch học tập bao gồm bảo tồn đa dạng sinh học, quản lý rác thải, bảo tồn cua đá, homestay cho các đội thực địa đồng nghiệp đồng nghiệp Lý Sơn, Sa Huỳnh, Quảng Ngãi; (8) xây dựng chương trình giáo dục cộng đồng tham gia bảo tồn di sản và phát triển bền vững tại Đèo Bé, Lý Sơn, Sa Huỳnh, Quảng Ngãi. Phương pháp tiếp cận hệ thống sự tham gia theo phân tích nguồn lực địa phương (ABCD); hiện trạng quản lý di sản DPSIR (dân số, áp lực, hiện trạng, tác động, đáp ứng); nguyên tắc SMART (cụ thể, đo lường hóa, khả thi, hợp lý, thời gian), SWOT (mặt mạnh, yếu, cơ hội và thách thức) được sử dụng trong quá trình nghiên cứu. Hoạt động bảo tồn di sản được xây dựng và phát triển liên tục theo các nhóm giới pháp giáo dục truyền thông, nghiên cứu, sinh kế, tuần tra, giám sát, chính sách, và quản lý quản trị. Du lịch sinh thái, văn hóa và sự tham gia của cộng đồng được ưu tiên phát triển khu sinh quyển và sự kết nối vùng biển đảo ven bờ, cửa sông đồng thời quản lý.

Hình 1: Quá trình bảo tồn đa dạng sinh học bền vững và ven biển tại Cù Lao Chàm – Hội An và quốc gia tham gia của cộng đồng vào bảo tồn di sản và phát triển bền vững tại địa phương.

Mục tiêu

- (1) Tổng hợp các mô hình thực tiễn quốc gia về tham gia của cộng đồng vào bảo tồn giá trị di sản và phát triển bền vững tại địa phương (thành phần và cấp độ của sự tham gia).
- (2) Chiến lược xây dựng và phát triển sự tham gia của cộng đồng vào bảo tồn và phát huy giá trị di sản và phát triển bền vững.
- (3) Phân tích các khó khăn trở ngại trong vận động cộng đồng và các giải pháp thích ứng.

Kết quả đạt được

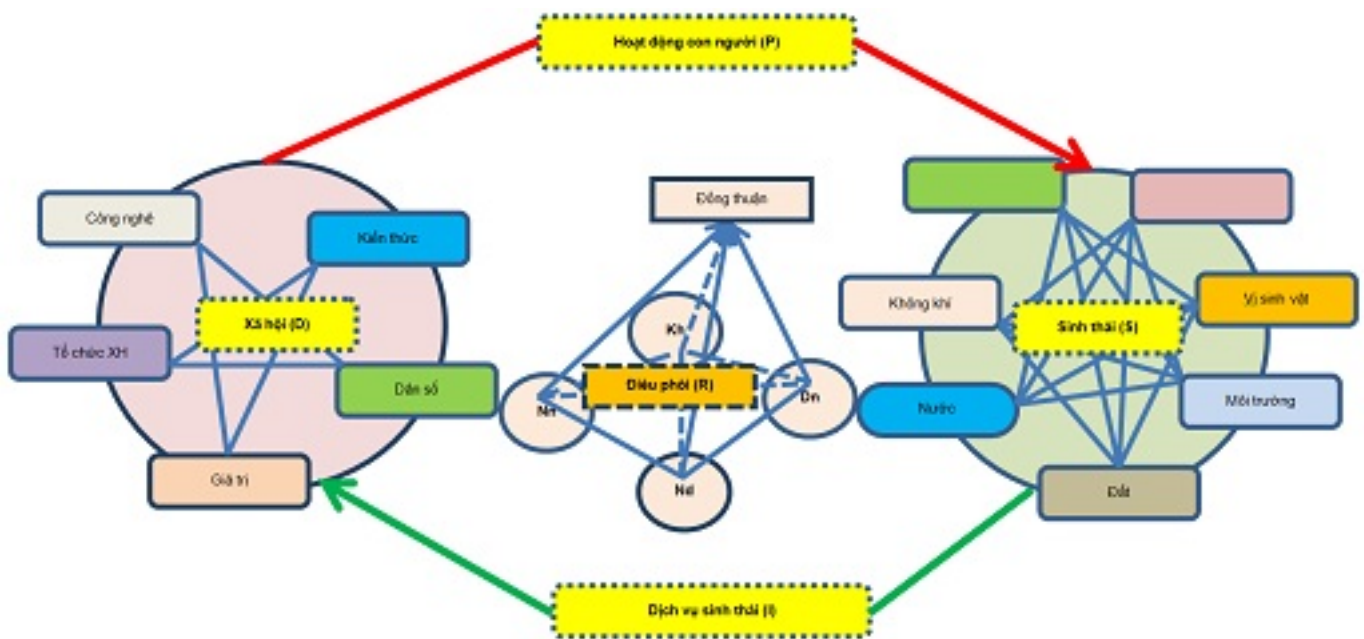
- (1) Quy hoạch phân vùng và quy hoạch quản lý bảo tồn biển Cù Lao Chàm 2005.
- (2) Sự tham gia của cộng đồng và kế hoạch quản lý bảo tồn biển Cù Lao Chàm 2008.
- (3) Sự tham gia của cộng đồng và kế hoạch quản lý sinh quyển Cù Lao Chàm – Hoi An 2015.
- (4) Sự tham gia của cộng đồng và kế hoạch quản lý hệ sinh thái rừng đặc dụng Cù Lao Chàm Thanh 2017.
- (5) Mô hình xã hội hóa công tác quản lý rác thải sinh hoạt gia đình thành phố Hoi An.
- (6) Mô hình cộng đồng bảo tồn và khai thác bền vững của đá (*Gecarcoidea lalandii*) Cù Lao Chàm.
- (7) Mô hình du lịch cộng đồng Cù Lao Chàm – Hoi An với nội dung tours trình diễn như tour quản lý rác thải sinh hoạt gia đình; tour bảo tồn của đá Cù Lao Chàm; tour đa dạng sinh học Cù Lao Chàm.

Bài học kinh nghiệm

1) Một mô hình quản lý di sản và phát triển bền vững được xác định trong đó 4 thành phần của bảo tồn của xã hội bao gồm quản lý, khoa học, doanh nghiệp và người dân được kết nối theo một khung đi kèm với một số đầu tư cao nhất (bất, hiu, hợp tác, sinh lợi...), (Chu Minh Trinh, 2011/2016).

Cù Lao Chàm và Hoi An sau 15 năm xây dựng hiện nay đã và đang trở thành điểm hấp dẫn

bộ phận gắn kết với cộng đồng sinh kế địa phương và hài hòa với phát triển kinh tế xã hội cho các
 năm; Đồng thời, chính người dân tham gia bộ phận đã và đang có chủ
 động đầu tư giải quyết các vấn đề kinh tế và kinh nghiệm cũng như thành quả của họ cho người
 dân, khách du lịch. Thành tựu của Lào Chàm và Hội An với bộ phận và phát triển du lịch cộng
 đồng như homestay, thuyền thúng, đêm Hội An, quần lý rác thải, nhãn sinh thái của Đá, lá rừng,
 bãi biển, rừng san hô...đều có giải pháp từ người dân. Đồng thời những tranh chấp
 đồng này được người dân trao đổi, thảo luận và tìm ra các cách làm phù hợp đã và đang
 chuyển đổi nền tảng của du khách. Các phân tích lý thuyết được tổng kết từ thực tiễn của Lào
 Chàm và Hội An đã khẳng định bộ phận là động lực phát triển, người dân và vai trò của
 người dân địa phương là chủ thể của du lịch cộng đồng tại khu vực. Bên cạnh đó, hoạt
 động doanh nghiệp được giải quyết và các giá trị kết nối được bổ sung đồng thời du khách nhận
 được bộ phận và phát triển là 2 mặt của một vấn đề thống nhất với nhau.

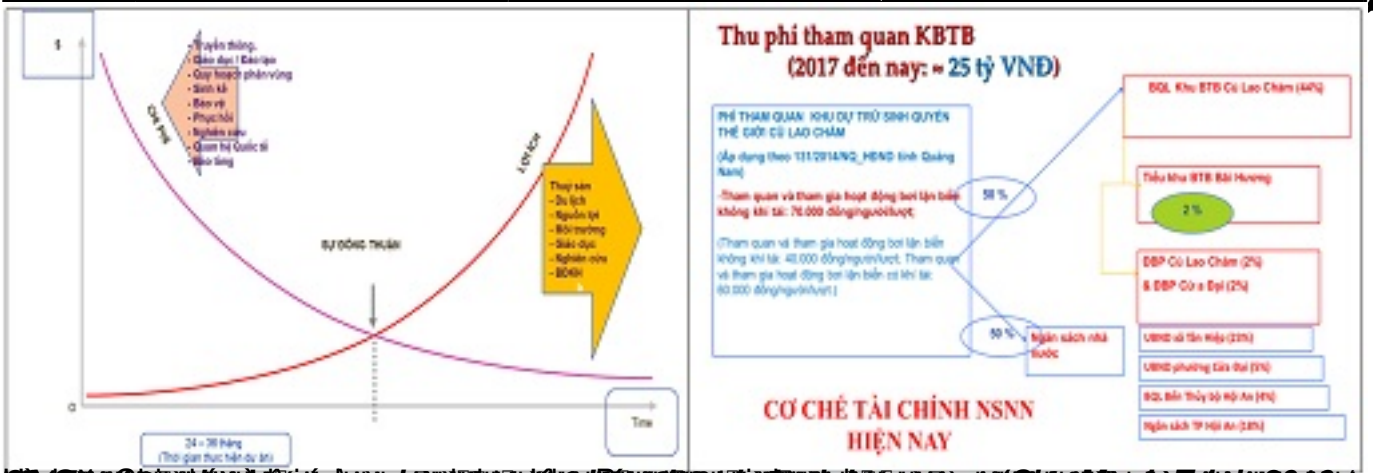
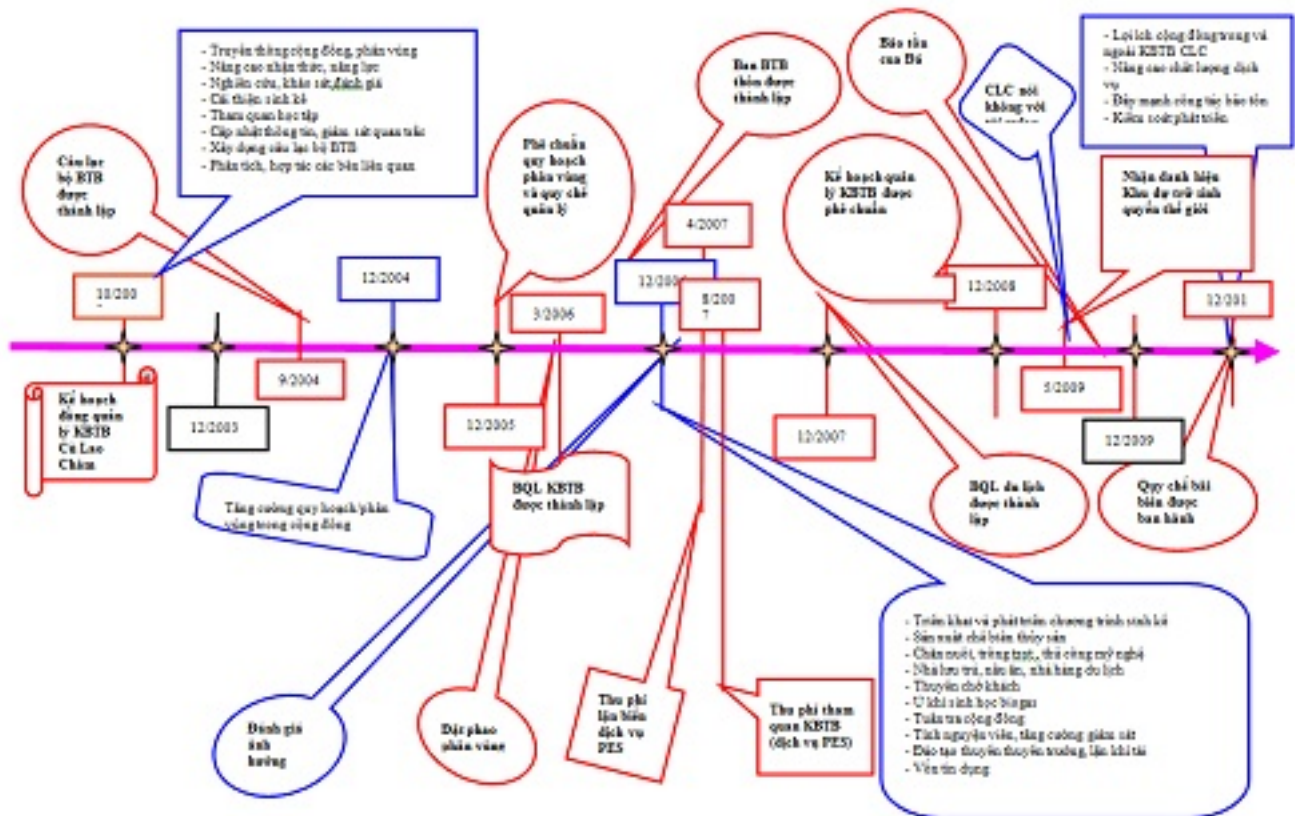

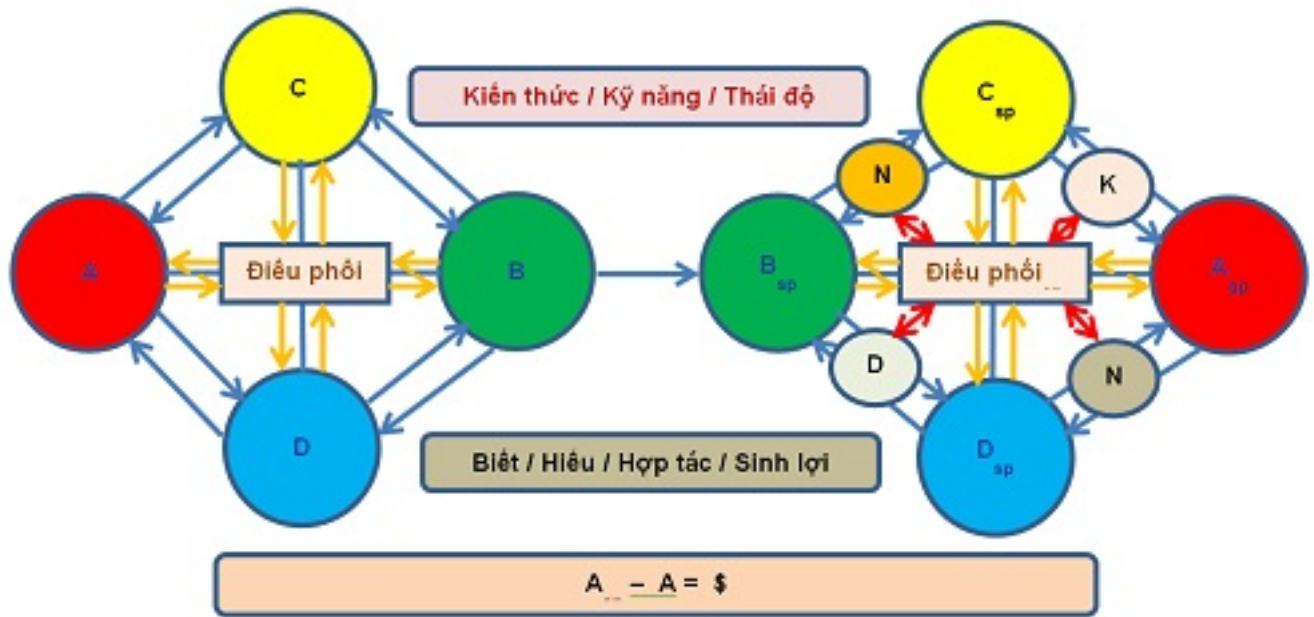
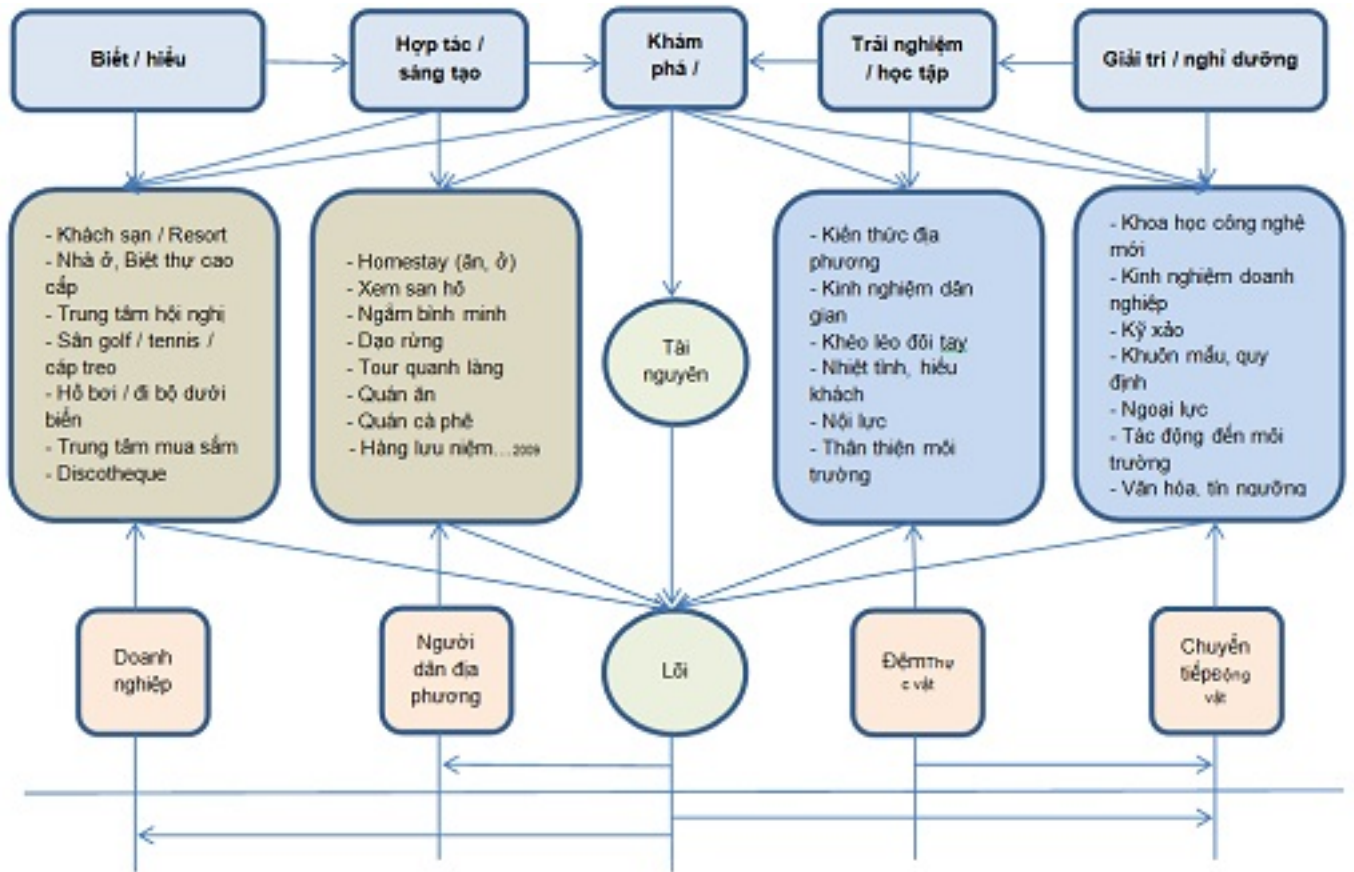
Hình 2: Mô hình phân tích hệ thống trong quần lý bộ phận biển và sinh quyển tại Hội An. Tiếp
 cận ABCD/DPSIR được lồng ghép hỗ trợ cho công tác xây dựng kế hoạch.

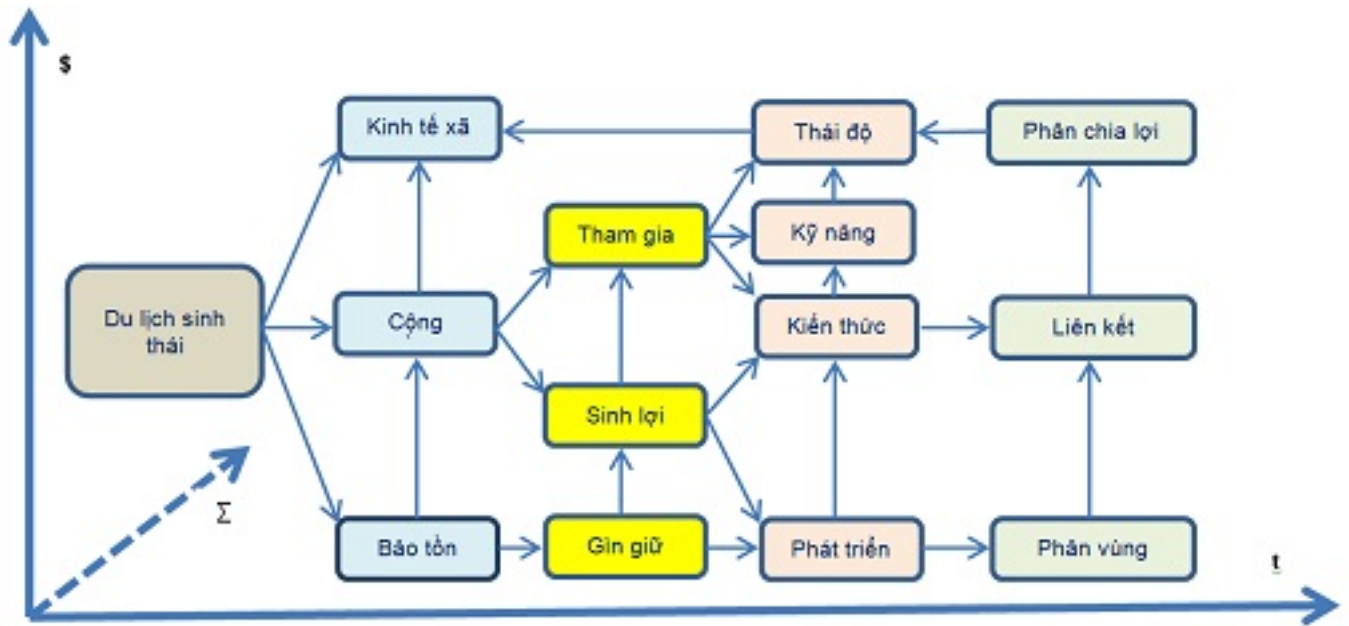
**2) Mặt khung đi ưu phi được xây dựng nhằm đảm bảo hoạt động đi ưu phi được vận
 hành. Đồng thời qua khung đi ưu phi, nền tảng và năng lực của đi ưu phi được**

xác định, đảm bảo chất lượng và hành và tiêu chuẩn hóa chất lượng của sự tham gia, gia tăng sự đồng thuận trong cộng đồng và xã hội.

Kết quả nghiên cứu và quản lý Cù Lao Chàm cho thấy hoạt động điểu u phôi báo tử n bị n không chỉ đòi hỏi năng lực hiểu biết về các mô hình phát triển bền vững liên quan tới thực tiễn nguồn dữ liệu hiện tại mà còn cần năng lực làm việc với cộng đồng cũng như trong nghiên cứu thực địa, trong phòng thí nghiệm và các báo tàng. Để có biết cần làm tốt trong quá trình phân tích, xây dựng chính sách, hỗ trợ và vận hành cho cộng đồng xây dựng chính sách phát triển bền vững và kinh tế - xã hội địa phương. Mục đích hoạt động du lịch bền vững của cộng đồng dân cư là cung cấp sản phẩm du lịch và thu lợi nhuận và mục đích này phù hợp với mục tiêu chung của đất nước góp phần thúc đẩy phát triển du lịch, kinh tế - xã hội của địa phương, quốc gia một cách bền vững, lấy con người làm trung tâm và phát triển con người (Bùi Đức Hùng, 2012). Với quan lý tài nguyên thiên nhiên, tài nguyên văn hoá và tài nguyên con người góp phần phát triển sinh kế, thu nhập cho người dân địa phương Hội An (Trần Thị Thu và cộng sự, 2014). Tôn trọng, nâng niu, có kế hoạch phát huy trong quá trình báo tử n nhúng giá trị văn hoá vật thể và phi vật thể làm nên nét đẹp trong hình thành nhân cách của dân, của người lao động, đạo đức và văn hoá trong kinh doanh của doanh nhân du lịch (Bùi Đức Hùng, 2016). Tiếp hợp, liên kết các nhóm yếu tố hoạt động bền vững trong khu báo tử n bị n Cù Lao Chàm được thể hiện ở Hình 3. Các hoạt động điểu u phôi trong quá trình báo tử n tại Cù Lao Chàm phần lớn tập trung vào hỗ trợ giới thiệu kiến thức, sự đồng kiến thức thông qua năng lực và thực hiện hành động. Vì vậy hoạt động giáo dục, truyền thông báo tử n tài nguyên môi trường là nhiệm vụ hàng đầu của báo tử n, bên cạnh đó là hoạt động nghiên cứu khoa học nhằm xây dựng kiến thức, hiểu biết và thông tin về nguồn lực tài nguyên thiên nhiên, môi trường cũng như văn hóa xã hội trong và xung quanh khu báo tử n. Ngoài ra, hoạt động xây dựng và phát triển sinh kế phù hợp với báo tử n cũng được thực hiện nhằm tạo điều kiện cho người dân địa phương có thể tham gia thực hiện hành động báo tử n và kinh tế xã hội đi kèm. Hoạt động với sự tham gia đầy đủ các bên liên quan và người dân địa phương nhằm xây dựng công cụ quản lý như kế hoạch quản lý khu báo tử n, quy chế quản lý khu báo tử n, kế hoạch và quy chế quản lý chuyên đề về hệ sinh thái vùng của sông ven biển.

... ..